

Palanga. Benjaminovičių šeimos istorija

Palangos žydų bendruomenė dalijasi jaudinančia istorija apie iš šio miesto kilusią žydų šeimą – Benjaminovičius. Tai pasakojimas apie kasdienį gyvenimą pajūrio mieste, apie namus, darbą, bendruomeninius ryšius ir likimus, kuriuos dramatiškai pakeitė XX a. istorijos lūžiai. Benjaminovičių šeimos istorija atskleidžia ne tik vienos giminės patirtis, bet ir platesnį Palangos žydų bendruomenės paveikslą – pasakoja apie žmones, kurie kūrė miesto ekonominį ir kultūrinį gyvenimą, augino vaikus, puoselėjo tradicijas ir jautėsi neatsiejama miesto dalimi. Tai atminties pasakojimas apie tai, kas buvo prarasta, bet kartu ir apie pareigą prisiminti konkrečius žmones, jų vardus, pavardes ir gyvenimus.

Benjaminovičių gyvenimas Palangoje

Palangoje nuo XVII a. pradžios iki 1941 m. gyveno ne viena Benjaminovičių šeima. Vienos jų palikuonys yra Mejeris (g. 1950 m.), Simonas (g. 1953 m.) ir Leiba (g. 1956 m.). Dabar jie gyvena Izraelio Ašdodo mieste. Nepaisant didelio atstumo, jie palaiko ryšius su Palangos žydų bendruomenės nariais, domisi savo šeimos genealogija ir prisideda prie gyvos atminties išsaugojimo.

Šių trijų brolių tėvas Preidė Leizeris Benjaminovičius gimė 1922 m. rugpjūčio 21 d. Palangoje. Jis augo gausioje šeimoje – turėjo vyresnįjį brolių Mošę (1910–1982) ir tris seseris: Rahilę (1912–1977), Etą (~1916–2005) bei Libalę (1920–1941). Jų tėvai buvo gerai žinomi Palangos bendruomenės nariai Simonas Benjaminovičius (~1882–1941) ir Altė Odesaitė-Benjaminovičienė. Pasak Mejerio Benjaminovičiaus, kartu su šeima gyveno ir Simono Benjaminovičiaus tėvas Aba Benjaminovičius. Jis statydavo krosnis – buvo meistras, kurio darbas buvo reikalingas vietos gyventojams ir savo paties šeimai – savo uždirbami pinigais pinigais labai prisidėdavo prie jos išlaikymo. Po 1938 m. gegužės 10 d. Palangą nusiaubusio didžiojo gaisro Benja-

Simonas Benjaminovičius su dukra Rachilė apie 1937-uosius metus Palangoje

Stovi Eta, sėdi (iš kairės): Rachilė, būsimoji Rachilės vyras, neatpažinta moteris ir Libalė Palangoje

Palangos plažėje (iš kairės): stovi Libalė, Etos draugė Šorkė, Rachilė, neatpažintas vyras ir Eta

Eta Benjaminovičiūtė Palangoje

Eta sėdi antra iš kairės virš berniuko, Rachilė sėdi žemiau vyro. Kiti asmenys neatpažinti. Palanga

Preidė Leizeris Benjaminovičius
1940 m. Palangoje

minovičių šeima nuomojo būstą pas palangiškį gydytoją Liudą Vaineikį. Tėvo Preidės Leizerio vyriausias brolis Mošė Benjaminovičius dirbo brigadininku pas statybos inžinierių Meirą Gutmaną, Kretingos gatvėje statė Palangos mokyklą (dabartinę Palangos Vlodo Jurgučio progimnaziją). Ji atidaryta 1938 m. gruodžio 15 d. Mokyklos atidarymo renginys buvo iškilmingas, jame dalyvavo Palangos miesto burmistras Jonas Šliūpas,

Palangos pliažo kopose (iš kairės): sėdi Preidė Leizeris Benjaminovičius, Rachilė, viduryje stovi Etos draugė Šorkė, kitos moterys neatpažintos

kuris taip pat daug kuo prisidėjo prie šios mokyklos įkūrimo ir statybos projekto įgyvendinimo.

„Mūsų tėvas be galo mylėjo Palangą“

Mejeris Benjaminovičius rašo (tekstas redaguotas)¹: „*Mano senelis „Simonas Benjaminovičius buvo gintaro apdirbimo meistras ir dirbo namudininku vienoje iš keliolikos Palangoje buvusių dirbtuvių, kurių, beje, savininkai daugiausiai buvo žydų tautybės. Apie tai mūsų tėvas rašė straipsnyje, išspausdintame laikraštyje. „Lietuvos Jeruzalė“ 1991.03. Nr. 3(17).*

Tėvas pradėjo dirbti būdamas jaunas – nuo trylikos metų. Nuo penkio-
(Nukelta į 32 p.)

Palangos jaunų žydų organizacijos „Hashomer Hacair“ („Jaunas gynėjas“) grupinė nuotrauka

likos metų dirbo mokiniu staliaus dirbtuvėje. Jis mokėsi amato iš palangiškių meistrų – ponų Šilgalio ir Macio. Jų šeimose jie nuolat lankydavosi, kai po karo poilsiaudavo Palangoje. Teta Eta dirbo siuvėja Leono Galdiko dirbtuvėje. Su Galdikais palaikėme glaudžius, draugiškus ryšius ir po karo.

1941 metų birželio 22 dieną prasidėjus karui, tėvas su dviem seserimis buvo vestuvėse Plungėje. Seneliai – Alė ir Simonas – kartu su tėvo jaunesne seserimi Libale buvo pasilikę namuose Palangoje. Jie, prieš ateinant vokiečiams į Palangą, suspėjo nuvykti iki Kretingos, išokti į traukinį, einantį Latvijos kryptimi. Latvijos ir Lietuvos buvusiam pasienyje vietiniai fašistai juos sulaikė ir kartu su grupe kitų žydais išvežė į Liepoją, ten, šalia konservų fabriko, sušaudė.

Mūsų tėvui pasisekė pasprukti ir galų gale jis atsidūrė Rusijoje veikuosime Kirovo srities kolūkyje. 1941 metais tėvas buvo pašauktas į sovietinę armiją, pateko į 16-tąją lietuvišką diviziją. 1943 metais kovo mėnesį buvo sužeistas prie Oriolo miesto. Po sužeidimo ilgai gydėsi ir tapo pionieriumi (minuotoju ir išminuotoju). Po demobilizacijos grįžo į Palangą, bet čia tarp gyvųjų neberado nei tėvų, nei sesers.

1948 metais Vilniuje jis sukūrė šeimą. Ten pagal savo įgytą specialybę dirbo staliumi. Jo rankomis padaryti baldai buvo visuose knygynuose, tarp jų ir Vilniaus universiteto knygynė. 1995 metais visa Benjaminovičių šeima persikėlė gyventi į Izraelį. Tėvas mirė 2004 metais. Jis palaidotas Izraelio Ašdodo miesto kapinėse.

Mūsų tėvas be galo mylėjo Palangą, kalbėjo laisvai lietuviškai ir žemaitiškai. Turėjo daug draugų tarp palangiškių ir su visais mielai bendravo. Vienas iš jo pomėgių buvo rinkti medžiagą apie Palangą.

***

Daugiau unikalių, iki šiol neviešintų istorijų apie Palangos žydus skelbiama Palangos žydų bendruomenės paskyrose socialiniuose tinkluose:

Rachilė Benjaminovičutė Palangoje

Mošė Benjaminovičius su neatpažintomis moterimis Palangoje

Facebook (www.facebook.com/palangoszydubendruomene);

Instagram (www.instagram.com/palangoszydubendruomene).

Nuotraukos – iš Palangos žydų bendruomenės archyvo. Fotografai nežinomi.

Palangos žydų bendruomenės informaciją parengė Mindaugas Surblys